

Muhuulane

Nr 8 (321)

August 2016 (lõikuskuu)

Muhu leht

Reedel, 5. augustil avame
Külasema Külakoja platsil
Muhu Kohvikutepäeva
eelsoojenduseks **kell 17.00**

KÜLASEMA TEATRIKOHVIKU

Algusega **kell 19.00** saab kaasa
elada **Tornimäe Näitsetseksi**
etendusele "Oh seda elu".

Kohvik ootab kõiki keha
kinnitama kohvi ja teatrile
omaste maitsevate ja hõrkude
suupistetega.

Kohtume Külasemas!

Träni päev Liival

6. augustil kell 10-14 Muhu
Liiva külas turuplatsi ümbruses.
Kohamaksu ei ole. Omalt poolt
pakume kile, mille peale saab asju
asetada.

Kaia Veskimeister 5269 260,
kaia@moekasti.ee

Eva-Lisa Kollo 5241 901.

Mälestusmärk

Iga inimese ellu koguneb sündmusi, mida mäletatakse hästi pikka aega. Juhtub ka nii, et vahepeal kaovad mälestused ära, kuid mida vanemaks saad, seda konkreetsema ja selgema pildina need taas ilmuvad. Küllap toimub nii ka ajalooliste sündmustega. Vahel vajuvad nad aegade hõlma, kuid seejärel kerkivad need uuesti päevakorda ja elavad oma elu edasi.

Sarnane mõttekäik puudutab ka soovi rajada Muhusse mälestusmärk. Küll on tekkinud

Järg lk 6.

ISSN 1736-289X

9 771736 289007

Menuka esikromaani autor Liiva raamatukogus

"Politseiniku tütre" autor, Muhu juurtega Katrin Pauts esitles oma raamatut 27. juuli keskpäeval Liiva raamatukogus. Huvilisi oli kogunenud ligi kolmkümmend. Liiva raamatukogu juhataja Erika Pints tutvustas Saaremaa-teemalise põnevusromaanide autorit kui Õhtulehe ajakirjanikku ja edukat teletöötajat (Kanal 2), kes on lehelugusid avaldanud ka maakonnaväljaannetes.

Katrin Pauts kõneles ise oma ilmunud raamatust küllalt tagasihoidlikult, selgitades, et ilmselt Saaremaa nimi müüb ja vahest on lugejal väljamõeldud asju mere taga lihtsam uskuda. Kirjanik tunnistas, et ta tegelastel prototüüpe ei ole, kuid oma teletöös on ta otsinud osalisi tõsielusarja ja näinud seinast seinast modelle, kellelt inspiratsiooni

Järg lk 4.

Kirjanik Katrin Pauts autogramme jagamas.

Leili Valdmets

Muuseumis tormab aeg topeltkiirusel

Heina- ja lõikuskuu Muhu Muuseumis

Reklaamime oma saart kui kohta, kus aeg puhkab, aga Muhu Muuseumis tundub, et aeg möödub topeltkiirusel. Alles see oli, kui sai kokkuvõtet kirjutatud jaanikuust ja nüüd on läbi saanud ka heinakuu.

2. juulil toimus teistkordselt muhupäraste toodete laat "Meite Muhu mant". Laat oli tore ja meeleolukas, kindlasti toimub see ka järgmisel aastal. 9. juulil sai Tooma talu õuel vaadata Tornimäe Näitsetseksi etendust "Oh seda elu". Ilus õhtu oli kohale meelitanud hulgaliselt pealvaatajaid. 16. juulil avas kunstnik Urmas Viik Kunstitalli oma raamatuillustatsioonide näituse. Näitus jääb üles augusti lõpuni. 20. juulil avasime

Toomal endises sigade laudas Floriida Tüüri 90. juubeli puhul tema tikandite näituse. Juubilar käis avamisel ise kohal ja kõigil soovijail oli võimalus teda õnnitleda. 8. ja 22. juulil külastasid Muhu Muuseumit Orissaare Noortekeskuse noored, kellega rääkisime mere- ja maastikumaastiku märgistamise teemadel ja mängisime mängu.

3. augustil tasub taas seada sammud Koguvasse kõigil teatrihuvilistel. Sel korral on meil külas Tornimäe näitering, kes toovad meieni näidendi "Meeletu". Piletid etendusele on 3 ja 5 eurot ning algus kell 18 Tooma õuel.

Lõikuskuus on muuseumis ikka läbi viidud pärimuspäevi, et vanad kombad mingis osas ikka edasi

säiliks. Seekord on väikesed muudatused tulnud varem kirjas saanud toimumisaegadesse.

Reedel, 5. augustil viime läbi niidupäeva, kuhu tuleb oma oskusi edasi andma vikatiga niitmise Eesti meister Mikkell Ling. Niitmise aeg kl 15-17, alustame Tooma õuel vikatite teritamisega. Osalejale palume kaasa võtta oma vikat. Osalustasu 2 eurot.

Laupäeval, 6. augustil kell 12-16 toimub villapäev. Kavas kraasimine ja ketramine kedervarre ning voki. Osalustasu 3 eurot.

Pühapäeval, 7. augustil toimub Koguvase Kunstitali ees ja sees siilikukohvik. Kohviku osa on

Loe edasi lk 3.

5. juulil sündis Keidi Tammiku ja Janar Tori perre poeg **Johannes** Tori.

Suveperioodil saab **Muhu külade pildialbumitega** tutvuda Liiva raamatukogus T, K, N, R 8.30-16.30; L 8.30-14.00. Endiselt on oodatud pildimaterjal majapidamistest, külade ühisüritustest ja olulistest paikadest neilt, kel mingil põhjusel pildid möödunud aastal tegemata/saatmata jäid. Pildid palume saata **31. augustiks** annika@muhi.ee või tuua mälupulgal vallamajja. Lisainfo 453 0674, 5622 1922 või annika@muhi.ee

Detailplaneeringu eskiislahenduse avalik väljapanek

Muhu Vallavolikogu 12.2.2016. a otsusega nr 122, on algatatud Liiva küla keskuse detailplaneering. Detailplaneeringu eesmärgiks on Liiva küla keskuse alale ja lähikümbrusele ruumilise terviklahenduse loomine (turg, atraktiivne puhkeala, parkla, wc, jms). Seejuures muudetakse osaliselt kinnistute sihtstrabeid, määratakse ehitusõigus ja arhitektuursed tingimused, planeeritakse kommunikatsioonid, määratakse liikluskorralduse ja parkimislahenduse põhimõtted, planeeritakse haljastus ja heakord.

Detailplaneeringu eskiislahenduse avalik väljapanek toimub 25. juulist kuni **22. augustini 2016. a.** Detailplaneeringu materjalidega on avaliku väljapaneku kestel võimalik tutvuda Muhu Vallamajas vallamaja lahtioleku aegadel ning Muhu valla kodulehel.

Detailplaneeringu eskiislahenduse avalik arutelu toimub **31. augustil 2016 kell 16.00** Muhu valla maa-ametis lasteaia ruumides.

Ettepanekud detailplaneeringu eskiislahendusele palume esitada kirjalikult detailplaneeringu eskiislahenduse avaliku väljapaneku kestel.

Info: maa@muhi.ee

Muhu põhjaring sai lõpuks tolmuvaaks

Tee on ehitatud ridakillustiku pindamise tehnoloogial, kasutatud Saaremaa kohalikku kruuskillustikku. Paari aasta pärast pinnatakse tee graniitkillustikuga üle, teatas 16. juuli Saarte Hääl.

Vallavalitsuse istungitelt

6. juuli

Nõustuti avaldusega jagada Andrus-Jõe kinnistu: Andrus-Jõe ja Uieõue. Kinnitati sotsiaalkomisjoni otsused. Otsustati väljastada reklaamipaigaldamise luba:

- OÜ-le Lõunaranna Investeeringud, Kuivastu-Kuressaare mnt ääres Kuivastus (1.6.-31.8.2016),
- OÜ-le Prisma Net, Kuivastu sadama kinnistul (3.7.-31.7.2016).

Otsustati toetada rahaliselt EKL Muhu Kunstitalus 28.7.-7.8.2016 toimuvat kultuurikohtumist Art Retreat.

Vaadati läbi eelnõud volikogule.

Tehti ülevaade eelarve kuue kuu täitmisest, samuti noortekestuse tegemistest.

15. juuli

Otsustati seada sundvaldus tehnovõrgu talumiskohustuse kehtestamiseks Eesti Lairiba Arenduse SA kasuks Koguva k Käsperi kinnistule.

Otsustati pikendada Hajaasustuse programmist rahastatavate projektide kinnitamist, tähtajaks 15. august 2016.

Otsustati jagada:

- Nautse k Vana-Laasu kü: Vana-Laasu ja Laasumetsa,
- Kallaste k Välja kü: Välja ja Aruvälja.

Otsustati korraldada Liiva k keskuse detailplaneeringu eskiislahenduse avalik väljapanek 25.7.-22.8.2016 Muhu vallamajas, avalik arutelu 31.8.2016 kl 16 valla maa-ametis.

Kinnitati hanke tulemused Muhu valla üldplaneeringu keskkonnamõtude strateegilise hindamise läbiviija leidmiseks: parimaks pakkumiseks tunnistas Skepast&Puhkim OÜ. Otsustati korraldada lihthange "Muhu laululava tööprojekti koostamine ja ehitustööd".

Tehti ülevaade Kesselaiu üldkogust 14.7.2016, kus mh valiti uueks saarevahiks Elsa Vatter.

Volikogu 8. juuli istungi päevakorrast

- Enampakkumisel osalemine ja vallavara omandamine (osalemine Liiva k Maleva kinnistu enampakkumisel).

- Kesse k Võrgu mü-le otsustuskorras hoonestusõiguse seadmine (sh tühistati volikogu otsus 15.6.2016 nr 152).

- Pärase teemaa omandamine.

- Informatsioon (KPÜ Lalli Rand taotlus sadama sissesõidu korramise toetamiseks).

Maa-amet on välja kuulutanud avaliku kirjaliku enampakkumise piirkonnas asuvate kinnisasjade müümiseks. Pakkumiste esitamise tähtaeg on 21.9.2016. Täpsemat informatsiooni saab Maa-ameti kodulehelt aadressiga www.maaamet.ee

LAUPÄEVAL, 20. AUGUSTIL 2016

XIV MUHU JOOKS

KÕIGI OSALEJATE VAHEL LOOSITAKSE VÄLJA **JALGRATAS!**

PÕHIOOKS
17,2KM, START KELL 11.00 KUIVASTU SADAMAS, REGISTREERIMINE KELL 9-10.30 KUIVASTU SADAMAS. FINIŠ NAUTSE MIHKLI PUHKETALUS

RAHVAJOOKS
6,3KM, START KELL 11.30 LIIVA KIRIKU PARKLAS, REGISTREERIMINE KELL 9-11 MUHU SPORDIHALLIS, FINIŠ NAUTSE MIHKLI PUHKETALUS

RAHVAJOOKSULE OODATUD KA KEPIKÕNDIJAD JA MATKAJAD.

LASTEJOOKS 200M, START KELL 13.15 NAUTSE KÜLAS.

EELREGISTREERIMINE ALATES 01. AUGUSTIST LIIVAL TURISMIINFOPUNKTIS JA MUHU VALLA KODULEHEL: WWW.MUHI.EE KUNI 18. AUGUSTINI

INFO JA JUHEND: WWW.MUHI.EE

MUHU VALD SAAREMAA SPORDIKLUBI MUHU

PÕHIOOKSUS OSAVÕTUMAKSU SUURUS ON 3€, RAHVAJOOKSUST JA LASTEJOOKSUST OSAVÕTT ON TASUTA.

Kohvikutepäev 7. augustil 2016

1. Mereääre kohvik

Asukoht: Mereääre talu, Võlla küla
Avatud: 12 – 17

Kontakttelefon: Elo 523 5624
Tegevused nii suurtele kui väikestele – murumängud, jalgpall, tennis, ühislaulmine, muusikalised etteasted, majandusteemaline vestlusring koos Leev Kuumiga ja ilusa ilma korral paadisõit.

Kell 14 esineb Jana Liisa Johansson. Võimalus nautida ilusat merevaadet ja rannamõnuseid.

2. Lauri talukohvik

Asukoht: Lauri talu, Võlla küla
Avatud: 12 – 17

Kontakttelefon: Tõnu 565 1259
Pakutakse koduseid küpsetisi. Lapsed saavad joosta ja kiikuda.

3. Sumari raamatukohvik

Asukoht: Sumari talu, Raegma küla
Avatud: 12 – 16

Kontakttelefonid: 504 1122, 5190 3024, 520 1888 (külas on halb levi!)
Kohvikus pakutakse süüa ja juua, müüakse raamatuid ja tutvustatakse 9. klassi ajalooõpikut – räägivad Milvi Martina Piir ja Erkki Bahovski.

4. Mullaangu rõõmukohvik

Asukoht: Mullaangu talu, Lepiku küla

Avatud: 11 – 17

Kontakttelefon: Krista 524 7002
Iga aed on eriline! Nautides klassikalist inglise 'Cream and scones with tea' on võimalik istuda pingilt pingile, tunda rõõmu Muhumaa puhtast loodusest, kuhu on integreeritud vanad ja modernsed aiarajatised, elegantsed ning looduslähedased peenrad. Ka lapsed võib aeda julgelt jooksmata lasta, kuna siin on kõigile piisavalt tegevust. Kohvikutepäeval on võimalik tutvuda klassikalise inglise kasvuhoonega.

5. Seitsme tuule kohvik

Asukoht: Jüri - Jaani talu, miljöö-väärtuslik Lõetsa küla

Avatud: 11 – kuni viimase külalise lahkumiseni
Kontakttelefonid: Marget 510 2183, Sulev 507 3417. Jälgi talu-studio silte!

Tule aeda istuma ja põlast võtma. Tutvu rakukeraamikaga ja planeeri talveks kursuseaeg. Uuest aiagaleriist saab osta ja tellida keraamikat, lehtised aiaraamatuid. Lubatud lemmikloomad.

6. Muhu Muuseumi siiliku-kohvik

Asukoht: Kunstitalu, Koguva küla
Avatud: Head kohvi saab 10 – 18, kohvikõrvast 11 – 14

Kontakttelefon: Siret 5451 1291

Kõigil Muhu siiliku omanikel panna siilik selga või võtta kaasa ja näidata teadjatele inimestele, kes kell 11 hakkavad rääkima Muhu siiliku kangast ja kõikidest muudest sinna juurde kuuluvatest kaunistustest. Üleval Urmas Viigi näitus.

7. Hapuroka kohvik

Asukoht: Ännika talu, Põitse küla
Avatud: 12 – 15

Kontakttelefon: Anne 5381 0339
Pakutakse vanu muhupäraseid toite kaasaegses vormis. Tantsib Viire Lind.

8. Levalõpme käsitöökohvik

Asukoht: Tooma ja Paali talu, Levalõpme küla

Avatud: 11 – 15

Kontakttelefon: Kaia 526 9260

Pakume maitsevaid küpsetisi. Avatud on väike käsitöö näitus-müük, kirstust tulevad tuulutamisele 100 a vanad tekid ja rahvariided. Kohapeal saab jäneseid paitada, buldogidega mängida ja maalammastele leiba anda.

9. Rannaääre talukohvik

Asukoht: Rannaääre talu, Linnuse küla

Avatud: 12 – 17

Kontakttelefon: Karin 5627 4513

12:15 – vestlus väikeettevõtlusest saartel, 13:30 – muusikaline vahetunni Platseebo Pätidelt (Ilmari

Linnuselt ja Andrus Soondast), 14:30 – vestlus „Muhu 2025“, 15:45 – esinevad Platseebo Pätid.

10. Asplivälja kiigekohvik

Asukoht: Asplivälja talu, Raugi küla
Avatud: 12 – 14

Kontakttelefon: Kaia 505 1150
Muhu murde sõnaraamatut kasutades toimub kohvikus peale kohvi ja suupistete pakumise lõõgastav-kiigutav peresetamine.

11. Kiriku vitraažikohvik

Asukoht: Muhu Liiva kiriku muruplats

Avatud: 12 – 14

Kontakttelefon: Mari 5624 4074

Peale kohvi pakutakse punast joomaaega, müüakse palveküünlaid ja mis kõige tähtsam - oma silmaga võib näha kiriku akna restaureeritud vitraaže allpool aknaava. Kell 13 tantsib Põlvamaa noorte rahvatantsurühm Kagu Kabujalakõso.

12. Tõnise lambakohvik

Asukoht: Tõnise talu, Paenase küla
Avatud: 14 – 17

Kontakttelefon: Soile 5346 2340

Lambakohvikus saab vaadata fotonäitust ja osta lambatooteid. Kui kaasa võtta oma leib, saab lambaid sööta.

13. Noortekohvik

Asukoht: Muhu Noortekeskus, Liiva küla

Avatud: 12 – 14

Kontakttelefon: Marii 5192 9111

Magus ja soolane näks, muusika - ja lauamängud, rulasõidud, pinks ja muud lõbusad tegevused.

Muuseumis tormab aeg topeltkiirusel

Heina- ja lõikuskuu Muhu Muuseumis

Algus lk 1.

avatud kl 10-18. Loeng siiliku teemadel algab kell 11. Veinika Västriku räägib „Kuidas kooti mustreid siilikutesse?“ ja Margot Marks „Kuidas kaunistati siilikute alumisi ääri?“ Kumbki ettekanja on arvestanud loengu ajaks umbes pool tundi ning sealt edasi saab juba iga kohale tulija rääkida oma siilikust ja küsida teda huvitavaid küsimusi. Siilikukohvikusse palume tulla siilikutes, või kui selga ei passi, võta palun kaasa. Siilikuga tulijatele (seljas, kaasas) sissepääs üritusele tasuta, ilma siilikuta 3 eurot. Kohvikusse pääseb tasuta, soovi korral saab kohapeal osta kohvi ja pirukaid.

Kõigil pärimuspäevadel osaleda soovijail palume eelnevalt ennast registreerida tegevus@muuseumumuseum.ee või 5451 1291, teame siis arvestada toole ja pinkide vajadust ja hoiame nende eelneva paigaldamisega oluliselt aega kokku.

Floriida Tüüri 90. juubeli puhul avati näitus, millega seoses võeti pilt koos kõigi õnnitlejatega.

Siret Jõealeht

Tore on tõdeda, et ka mandril asuvad firmad on leidnud üles Muhu Muuseumi. Augustis on saarele tulemas mitmed firmad oma suvepäevi pidama ja ühe osana soovitakse ka muuseumi poolt giidituuri või eraldi programmi.

Lõikuskuu lõpeb taas muinas-tulede ööga 27. augustil. Sel

aastal tulevad meile külla koorilauljad Soomest ja kohal on ka Muhu segakoor.

Muhu Muuseum on avatud E-P 9-18 ja Kunstitalu E-P 10-18. Olete alati teretunud!

Siret Jõealeht

Muhu Muuseumi tegevusjuht

Kiirusepiirang Simistes, Pädastes ja Mälas

Juuli alguses paigaldati Kuivastu-Pädaste-Liiva teele 70-ne kiirusepiirang.

Ligi 10-kilomeetrise teelõigul on nii pimedaid kurve, künkaid kui ka kiirendama ahvatlevaid sirglõike. Külaelanikele tegid muret just uljad kiirustajad, kes seavad ohtu nii jalgratturid kui ka küla vahel ringi lippavad lapsed. Kolme küla ühistootlus piirkiruse seadmiseks sai Maanteeametilt kiiresti positiivse vastuse.

Kiirusepiirang algab kunagise Simiste poe eest veidi peale Rassa bussipeatust ning jõuab läbi Pädaste, Mäla ja Soonda serva Kuivastu-Kuressaare maantee väljale. Loodetavasti tagab väiksem lubatud sõidukiirus ohutu liiklemise nii väikestele kui ka suurtele teeliste, nii omadele kui ka külalistele.

Kadri Johanson

Muhulased Eestimaad avastamas

Paljude soovitud sõit Peipsi äärde saigi teoks. See algas teisipäeva, 5. juuli hommikul. Et sõita läbi Eestimaad, tuli teha eeltööd, valida välja mõned huvitavad kohad, uurida teekonna pikkust ja sõidu- aega.

Enne mingi koha külastamist luges Tiina meile sellest objektist ja sealse piirkonna vaatamis- väärsustest. Nii oligi juba eel- häälestus olemas ja oli teada, mida vaadata.

Esimese peatuse tegime Paide Ajakeskuses. See on torn Paide vallimäel, kus läbi kaheksa korruse sai ülevaate Eesti ajaloost ajastute kaupa. Kõigepealt lühifilm koopas, siis humoorikate videotega jääajast tänapäevani. Õues nägime mäles- tuskivi jüriöö ülestõusu ajal ree- turlikult hukatud neljale läbi- rääkijale.

Pärast väga maitsvat lõunasööki suundusime Järva-Jaani vanateh- nika varjupaika. Suure territooriumi alguses seisiski vilkuritega polit- seauto. Romusid oli igasuguseid, alates laste jalgratastest busside ja autodeni. Aia ääres nägime ka avariilisi sõiduaautosid. Mõnda romu oli oskuslikult kasutatud, näiteks buss kasvuhoonena tomatite kasvatamiseks. Huvipakkuvat oli naistelegi, meestest rääkimata.

Avinurmest läbi sõites ei saanud külastamata jätta Avinurme Puiduaita. Seal on Eesti kõige rikkalikum laastutoodete valik ja läbi

Muhulased Peipsi ääres.

Tiina Jõgi

kolme korruse ka saunatooteid ja puidust majapidamisnõusid. Ilu- said asju oli nii palju, et võttis silmade eest kirjuks. Enamik leidis endale midagi, kas suure või väikese korvi või aluse.

Ja siis Kuremäe klooster. Alguses käik pühale allikale, kus täideti suuri ja väikesi veevudeleid. Nägime ka püha supluskohta. Kloostrisse läksime läbi surnuaia, kus enamik haudu oli ühesuguste ristide ja lilledega. Nautisime kloostri lille- rohket ümbrust ja uhkeid heina- kuhja meenutavaid puuriitasid. Jõudsime imeilusasse peakirikusse enne õhtust teenistust. Istusime pühalikus vaikuses ja süütasime ka omalt poolt küünlad.

Enne ööbimiskohta käisime Rannapungerja tuletorni juures ja imetlesime sealset liivaranda. Teekond ööbimiskohta läks Peipsi rannikut mööda Mustveeni Kala- mehe majja. See on otse Peipsi ääres, majast järveni paarkümmend meetrit. Kahjuks ujuid ei lei- dunud, kuigi järve ääres vett proovimas käidi. Ööbimiskoht oli ilus ja mugav.

Pärast ühist hommikusööki jätkus reis Peipsi äärt mööda lõuna poole. Silmailu pakkus valge Alatskivi loss, seejärel sõitsime läbi vanausuliste Kolkja küla. Pikem peatus oli Saadjärve ääres Äksil Jääaja keskuses. See on alles neli aastat tegutsenud ja Baltimaade parim turismiobjekt. Kohe sise-

nedes vaatab vastu mammut. Saab põhjaliku ülevaate elust jääajal, selleaegsetest loomadest, lindudest, liustike tekkest.

Järgmine koht oli Elistvere loomapark. Seal nägime tarvast, karu, põhjapõtra, tähnilisi hirvi ja närilisi. Oli kerge pettumus, sest loomi oli vähe. Isegi muhulaste „lemmikloomi“ metssigu ei olnud (seakatku pärast). Hoones sees nägi loomade sarvi ja nahku.

Pärast lõunat Põltsamaal teel kodupoole oli tee ääres Peipsi suitsukalade müügipunkt. Rikka- liku valiku osas sai enamiku lem- mikuks peipsi latikas, kellest mõni kaalus üle kahe kilo. Ja oli ikka maitsev küll!

Viimane objekt oli Järvakandi klaasimuseum. Kui vaatasime 70. aastate toodangut, oli enamikul nostalgiline tunne, sest kodus oli samasuguseid vaase, napsuklaase, kausse. Oli ka kaasaegseid ehteid ja näitusetöid.

Ja oligi Virtsu. Viimane nõ objekt oli Mercandia. Sellega ei olnud me enne sõitnud.

Reisi seltskond oli tore, keegi ei virisenud. Kõik olid rõõmsad ja sõiduga väga rahul. Kindlasti tahame järgmisel aastal uuesti minna. Kõigi nimel suur tänu reisi organiseerijale Tiinale, humoorikale ja kõikide soove arvestanud bussijuht Arnele! Tänu neile ja heale ilmale laabus kõik.

Reisihuviline **Malle**

Reinu Kapp XX

20. augustil toimub Kõrusel Reinu Ratsatalus (Kihelkonna vald) juba 20. korda legendaarne ratsavõistlus Reinu Kapp. Läbi aastate on üritus kujunenud võistluseks, kus iga hobuhuvi- line leiab endale midagi meele- pärast vaatamiseks.

1996 hakkasime võistlust korraldama sellepärast, et Saaremaal eriti ratsavõistlusi ei toimunud. Reinu Kapal on osalenud paljud eesti tippratsu- tajad, kavas on olnud erinevatel kõrgustel takistussõidud, ga- lopp, tõnnisõit ja erinevad showprogrammid. Tänavu on kavas takistusõidud kõrgusega kuni 120 cm, western ratsuta- mise tünnisõit ja Reinu Kapa legendide sõit. Samuti on alade vahel erinevad showkavad. Ja õhtul *afterparty* koos esineja- tega. Ootame kõiki kaasa elama.

Reinu Ratsatalu perenaine
Anne Udeküll

Menuka esikromaani autor Liiva raamatukogus

Algus lk 1.

ammutada. Tähelepaneku üle, et ta romaan kasvab mitmekihiliseks, muheles Pauts, et vahest oma esi- meses raamatus püüabki inimene kõike ära kirjutada, mis on kogune- nud. Ajakirjanikutööd lubas ta teises raamatus rohkem kirjeldada.

Kirjanik suunaski vestluse luge- jatega üsna varsti Muhu-teemadele, kinnitades, et järgmise jutu tege- vuspaik saab olema Muhu. Pautsi huvitas ennekõike Aljava küla juures asuv Uku kivi. On iseäralik, et paljud, kes seda kivi enda jaoks avastama lähevad, ei leiagi teda üles, ekseldes mujal ringi. Katrin Pauts elab Muhus ja on Uku kiviga seon- duvatest lugudest väga huvitatud. Raamatuhuvilised pakkusid välja mõtteainet Muhu tumedamatest

legendidest, alates Musta Mardi mäest, lõpetades Rassa lõkitsa ja kulda täis kiviaia. Pauts arvas, et pakutud ideedest saaks terve raam- matuseria ja ta on valmis kirjutama nii palju, kui müüb: “Kirjandus sünnib sünergiast. Esimese raamatu pealt on lihtne müüa. Paraku peab vaatama, kuidas raamat müüb...”

Kirjastuselt “Varrak” on tänaseks Pautsi esikromaani ilmunud juba kolm trükki, mis peegeldab era- kordset lugejamenu. Samuti on Vikerraadios seda raamatut loetud ette järjejutuna, tulekul on veel telesari peategelase Eva põnevatest seiklustest.

Kohtumiselt Liiva raamatukogus leidsid mõtteainet nii küsijad- kuulajad kui kirjanik. Muuhulgas

kõneldi Öhtulehes ilmunuta jää- vatest lugudest, tekstides esinevate loogikavigade ja stampväljendite väljatoimetamisest (e toimetaja, proovilugejate ja nõuandjate rollist), kriitikast, muhu keelest, klassikute lugude täiendamisest, mõtte väest jpm.

Huvilised said osta raamatu ja paluda kirjanikult autogrammi, samuti pakuti soolaseid ja magu- said suupisteid kohvi või tee kõr- vale.

Kirjanik ei pannud sugugi pahaks, et teda oli kuulama tulnud ka inimene, kes mõrvadega põne- vikke lugeda ei suuda - Katrin Pauts tunnistas, et tema ei jaks jäle armastusromaane lugeda. Igale oma.

Anu Pallas

Mihkli Leiu eriala peeti ohtlikuks

Leiu Heaposti töö sai tänava presidendilt tunnustuse (vt pilti), kevadel täitus tal endal 80 aastaringi päikese all. Kõneleme Leiuga sellest, kust me tuleme ja miks me oleme just sellised, nagu oleme. Juttu ajasime 24. mail Rootsivere Mihklil. (Muide, igal suvel eksivad turistid sinna õuele, lootes, et see Mihkli ongi turismitalu, kus pakutakse öömaja. Leiul on olnud korduvalt vaja selgitada, kus see „õige” Mihkli asub.)

Olen maainimene

Leiu kinnitab, et ta on keskmine inimene ega pole tahtnud kunagi välja paista: „Mis see kraad mulle tähendab, kui ma põllu peal kükitan? Ma olen maainimene. Tähtis on see, mis sul sees on, mitte see, kuidas välja paista. Et see medal mulle anti – keegi pidi ju selle saama, see on loomulik, ja seekord juhtus nii minema. Alguses olin üsna ehmatanud, aga rahunesin maha, kui sain aru, et see on tunnustus erialale. Olen olnud saamatu ja hoolimatu, raha vastu ükskõikne (töökohta ja erialagi ei vahetanud tulusama vastu). Ülikooli ajal Venemaal ekspeditsioonidel käies kaeti ka vaid sinna- ja tagasisõit, kohapealsed sõidud jäid oma kanda. Aga ma nägin eluolu kaugemal, nägin, kuidas inimesed kuskil elasid.”

Leiu töötas pärast keskkooli lõppu kaks aastat Tamse raamatukogus. Ülikooli ajal oli ta kindel, et temast saab õpetaja: „Asendasin Treffneris õpetajat ja mulle väga meeldis! Aga viimasel kursusel küsis kateedri juhataja prof. Juhan Aul, kas ma ei tahaks ülikooli juurde jääda. Töötasin tema juures juba poole kohaga, mul oli teha 11 riigieksamit ja diplomitöö, samal ajal andis Aul oma raamatuid välja ja mina tegin nendes jooniseid. Tohtu kiire oli; ikka vaatasin, et väljas juba läheb nii roheliseks, kas ma jõuan...”

Leiu usub, et ta on rohkem oma ema kui isa mees. „Mäletan, kuidas oma esimesed kalossid saime koolis käimiseks – enne käisime pättidega, ja lastena ikka igal pool jalgsi. Käisime karjamaaradu mööda vanaema ja vanaisa juures, Tüi mamma ja papa olid lausa headuse eeskujud. Ikka pandi lastele marju või midagi tasku, nii hea tunne jäi,” meenutas Leiu suure soojusega. Isa oli aga hästi ettevõtlik: ta ostis suured kastmõrrad võlgu ja sai võlad kaladega pika peale makstud. „Ema ja isa olid lihtsad ja töökad inimesed nagu teisedki muhulased,” arvas Leiu. „Kasvasime teadmises, et töö (ja ausus) on kõige tähtsam.

Nüüd räägitakse toetustest ja millest kõigest... Omal oli tahtmine koolid läbi teha, vanem õde Luule aitas palju, õmbles esimese kleidi, mida me üks teise järel kandsime...” Nii et pere ja vastastikune abi oligi see rikkus, millest elati ja elatakse tänagi mõnel pool.

Rääkimine hõbe...

Piiri koolist on Leiule jäänud head mälestused, eriti hindas ta õpetaja Aarne Vinkelit. „Väga tore, aga väga nõudlik õpetaja. Ta ei pannud kunagi kergekäeliselt head hinnet, aga eksamil arvestas seda enam,” ütles Leiu. „Vinkel õpetas meile ka ladina keelt, aga see keelati millegi pärast ära.”

„Ma olin vist viiendas klassis, kui räägiti, et 15 aasta pärast elame kommunismis. Sellepärast ajalugu mulle ei meeldinudki: lapsele ei pea midagi selgeks tegema, ta ju näeb ise. Õppisin küll ajalugu, mul olid head hinded, aga seda ainet edasi õppida pole tahtnud. Siis tuli ajalooõpetajaks Medea Kõrv, kes rääkis muu hulgas ka etnoloogiast – see mulle meeldis,” jutustas Leiu. „Ja kui mul oli 70. sünnipäeval austamisõhtu Tartus, siis tuli ka tema sinna. Ta meenutas, kuidas jõulude ajal saadeti õpetajaid peredesse kontrollima, tema tuli siis meid vaatama. Mäletas hästi, et silgud olid jõulutoiduks laua peal ja hobuste pandi jõulusõiduks kuljused kaela. Noored õpetajad täitsid seda „käsku” hea meelega. Meie õpetajad olid heatahtlikud ja suurepäraseks inimesed. Mina kord naiivselt ütlesin millegi kohta: see on ju vale! Üks õpetaja siis ütles mõtlikult: rääkimine – hõbe, vaikimine – kuld! Kõik ju teadsid, kuidas elu tegelikult käis. Nii mõtlesin alati, et tegelik ajalugu on teist-ajune. Ja saatuse tahtel töötan Ajaloo Instituudis, kõik see on nii huvitav...”

Leiu meenutab tänuga ka bioloogia- ja keemiaõpetaja Reet Aarmat, kes lõi Piiri kooli aia: „Olen kuulnud, et ta saadeti niioelda teise ringkonda. Tema rajas ka Orissaare kooli aia. Oli hirmus nõudlik, samas soovitas võileiva asemel porgandit süüa ja pakkus kooliaia maasikataimigi jms koju viimiseks. Paljud teda ei sallinud, aga minule oli ta eeskuju!”

Muhulane ei ole saarlane

Leiu teab tänu oma erialale, et muhulane erineb geneetiliselt saarlasest kõvasti, vähemalt erines (nüüd ehk on hakanud lähenema). Muhulane on kõige lähedasem kirde rannikuala inimestega, ent muidugi mitte üks ühele. „Ka saarlaste „õ”

tuleb Põide kirkuni, siinpool Saaremaal on muhulasi rohkem,” sõnas Leiu, lisades, et Juhan Auli järgi olid muhumehe kõige heledamate juuste-silmade värvusega ja kõige pikemad eestlased: „Aga siin on ka sisemisi erinevusi, mõne küla mehed olid keskmisest pisut väiksemad. Kust aga muhulaste geenid pärinevad, seda ei tea. Muhulased on muuseumis nagu kõik teisedki eestlased oma eripärasusega, kellel on samaaegselt nii idapoolsematele rahvastele omaseid tunnuseid, kuid suure ülekaaluga siiski lääne-loodpoolsetele rahvastele omaseid tunnuseid.”

Leiu arvates on muhulased kõik nii sõbralikud, rahulikud ja kannatlikud, siin on palju kunstiarbastust, kaunis loodus inspireerib.

„Liiga palju arve, võtke vähemaks!”

Leiu kaitses oma kandidaaditööd Tartus 1976, kuid kinnitust ei olnud saanud juba terve aasta jooksul. Uurimus käsitles Tallinna kooliõpilasi. „Mul oli tollal eesti rahva (populatsiooni) geneetiliste omaduste kohta ainst küllaldaselt kogutud, oleksin uue uurimuse teinud,” jutustas Leiu.

Ta läks Moskvasse asja uurima – kaua sa ikka tühja ootad. Kõrgema atesteerimise komisjoni esimees Kuznetsov küsinud, mispärast Tallinna kooliõpilased siis nii erilised on. Leiu seletanud, et igal pool on omad nüansid. Siber on näiteks rohkem läbi uuritud, aga nende riided ju meie lastele ei sobi.

Leiu tööle oli tellitud mitu lisaponeeringut, kõik olid ülimalt kiitvad. Kuznetsov öelnud: „Ma näen, et te olete aus inimene!” ja varsti tuli ka kinnitus. Nii oli kohal käimisest abi.

Teaduste Akadeemia Ajaloo Instituut soovitanud töö trükki anda, aga jälle leiti häda: liiga palju arve, võtke vähemaks! Aga bioloogias ju ilma arvuteta ei saa!

Muuseumi juhtkonna vahetusega läks töö avaldamisega hirmus kiireks. „Tulin oma uurimisreisilt Vepsamaalt, kui leidsin töölaual

Veebruar 2016: Eesti tunnustas Leiu elutööd. Foto: Presidendikantslei

teate, et võtku ma kirjastusega kiiresti ühendust. Nende töödega sain oma praegusegi kraadi,” lisas Leiu.

Leiu juhendaja Juhan Aul oli olnud Stalini ajal ülikoolist tagandatud. Aul oli öelnud, et tema ei saa tõest taganeda. Midagi ta publitseerida ei saanud. Pärast Stalini surma võeti Aul ülikooli tagasi ja ta hakkas uurima kooliõpilasi, kõik tööd olid täpselt organiseeritud ja ministeeriumis kooskõlastatud. Leiu mäletab Auli võrdlevate ainete õpetajana, kes joonistas värviliste kriitidega ja korraka mõlema käega tahvile, millest parasjagu rääkis. Aul oli soliidne isiksus, loengus kunagi ei istunud, kaabut kergitas eemalt-kaugelt – oli suure tähega Inimene. „Kui ma eriala valikul teda oma juhendajaks palusin, siis ta ütles, et see on väga raske amet,” meenutas Leiu. „Ma ju ei teadnud, kui palju poliitilist selle kutse ümber oli mässitud.”

Leiu sai Auli abilise 1959-60 (Tartu ülikool, bioloogia-geograafia teaduskond, zooloogiakateeder), ta käis koolides üle Eesti, oma töö aga kirjutas Tallinna laste kohta. Leiu selgitab, et inimene on sellega seotud, millega ta tegeleb: ta mõjutab oma keskkonda ja keskkond jälle inimest vastu. Kui väetad oma põldu, oled ka ise sellest väetisest mõjutatud, küsimus on vaid, millal see tulemus saab märgatavaks. Noore inimese kasvamine on seotud nii elutingimustega, heaoluga kui loodusega.

Eestlased on läbi sajandite olnud väga pikad inimesed, aga kui keskajal tuli vahele väike külmaperiood, oli ka kasv väiksem. Kui lapseas on

Mälestusmärk

Algus lk 1.

kuklataguseid mõtteid vabaduse eest võitlejate monumendi rajamisest, küll küüditatutele mälestusmärgi valmistamisest ja neid ideid oli veel. Mõtted keerlevad seni, kuni leiad mõttekaaslase, mõne tuttava, ideed saavad siis selgemad piirid ning nüüd on idee küpsenud selleni, et püstitada mälestusmärk kõigile muhulastele, kes kannatasid sõdade ja võõrvõimude läbi. (Täpset lauset, mida kivisse raiuda või metalli graveerida, ei ole veel leitud. Kui kellelgi tuleb hea mõte, siis jagage seda, avaldage.)

Korduvalt on kõne all olnud Vabadussõjast osavõtjate haudade otsimine ja korrastamine, mida ka rühm tublisid muhu naisi on teinud, vastavatel tähtpäevadel meele pidanud ja asetanud nende haudadele sinimustvalge laulipu või mõne lilleõie. Palju on räägitud II maailmasõjas langenutest, kohati

on neile külates mälestuskivid aktivistide poolt üles seatud. Hulk muhu perekondi kannatas repressioonide all. 1949. aasta märtsiküüditamisega sai kannatada tervelt 49 perekonda. Suurküüditamiste läbi on väikese Muhu saare kohta kannatanud küllalt suur osa rahvast, rääkimata langenud või kannatada saanud noormeestest või naistest, kes osalesid sõdades, tööpataljonides, Tšornobõli katastroofis, metsavendluses või tapeti "lihtsalt niisama" maha.

Nende langenute ja kannatajate nimel kogunes vallamaja 21. juulil vestlusring, kus arutati mälestusmärgi vajadust, rajamist, asukoha valikut, kunstniku leidmist ja kooskõlastamist, rahastamist jt organisatsioonilisi ja majandamise küsimusi.

Paaritunnise arutelu käigus jõuti veendumuseni, et mälestusmärki on vaja, asukohaks jäi praeguse valla-

maja ja sotsiaalmaja vaheline haljasala, teostajaks-kujundajaks skulptor Elo Liiv koos omapoolset väljavalitud arhitektiga. Kaaluti, keda või mida soovitakse taieses näha ja millisest materjalist valmistada. Valdavalt arvati, et taies peaks kujutama inimest või inimeste rühma ning olema valatud metalli (pronks).

Vestlusringist koorus välja soov koguda mälestusi konkreetsetest sündmustest, mis aitaksid ka skulptoril mälestusmärki vormida. Neid inimesi, kes olid ise sündmuste keerises, on alles jäänud õige vähe, kuid kindlasti on vanemad püüdanud oma lastele ja lastelastele meenutusi keerukatest eluseikadest ning need jutud oleksid kõige huvitavamad. Ärge hoidke neid endale, palun andke endast märku.

Nagu ikka, on kõige raskem küsimus *r a h a*. Seda kas on või pole. Antud juhul ei ole. Siit ka *ü l e s k u t s e* kõigile muhulastele,

suvemuhulastele, kultuurikollektiividele, ettevõtjatele: palun annetage. Kõigile, kes tunnevad huvi Muhusse rajatava mälestusmärgi vastu ning sooviksid panustada, on avatud eraldi konto mälestusmärgi annetuste ja toetuste laekumiseks SEB pangas,

Saare Maakonna Memento Ühendus,

EE72101022025281322.

Algatusrühma nimel **Rein Väli**
(mob. 5234 983), muhulane

Panustada saab ka mälestuste saatmisega

Ootame nende kohta, kes said 20. sajandi keerulistel aegadel kannatada sõdade, katastroofide, võõrvõimude jm vägivalda tõttu, muhulaste meenutusi ja lugusid **1. oktoobri** 2016 e-posti aadressil muhulane@muhu.ee või postiaadressil Muhu vallamaja, Liiva küla, Muhu 94701 (märgusõnaga "mälestusmärk").

Vanu pilt Muhust

Selle vana ja kannatanud pildi saatis Hellamaalt Laine Väli, pildil peaks olema Muhu Keskkooli 1. või 2. lend. Palume neid, kes fotol olivad ära tunnevad, ühendust võtta muhulane@muhu.ee või 5228 929, nii on võimalik edaspidi ka pildile jäänute nimed avaldada. Vahest on kellelgi sellest fotost koguni parem koopia?

Muhu Keskkool avati 1946. a sügisel Piiri algkooli ruumides, esimene lend lõpetas 1950. Keskkool töötas Muhus a-ni 1953, Tumalas 1953-55 ja seejärel töötab keskkool Orissaares.

Mihkli Leiu eriala peeti ohtlikuks

Algus eelmisel leheküljel.

kasvuks soodsad tingimused (mh ka looduses on omad seaduspärasused, mõjud, kiirgused), sõltub sellest tema areng. Kasvamise aeg on kõige olulisem mõjutaja, hiljem palju enam muuta ei anna. Juhan Aul oli öelnud, et näiteks pikka aega koolipingis õppinud (teadlased) on nagu kasvahoone taimed, pikad ja vibalikud.

Kui Leiu Tallinna Ajalooinstituuti tööle läks, hakkas ta määrama vererühmi ja andis tudengitele praktikume. Vererühmade määramistki võis pidada rassismiks.

Leiu meelest on tema elukutset ümbritsenud palju lollust ja rumalust: „Kas see on natsionalism, et eestlane vajab teistsuguste mõõtudega riideid? Me oleme läbi aegade olnud pikemad ja meil on teised proportsioonid kui inimestel mujal tollases N. Liidus. Seda on näidanud ka muistsete inimeste uurimine.”

Leiu teab, et inimene on elav ajalugu, aga keeltel ja geenidel sugulust ei ole: eestlane on kõige lähem sugulane lätlastega, seejärel Kesk-Venemaa venelastega. Viimaste kohta on Leiu küsinud, kas on see slaviaan – nad on rohkem

soome-ugri nägu! Selgunud on, et loodevenemaa nn slaviaanid on sama piirkonna soome-ugrilastega väga ühte moodi, isegi rahvapillid on samad. Nii et olgu mis tahes nimi sellele rahvale antud, põhi on sama. Leiu on korduvalt Venemaal ekspeditsioonidel käinud ja mitme meetodi, mitme tunnusega näidanud, et tegemist on konkreetsetel juhtudel ühtse substraadiga, kus on vähesed erinevusi. Selle uurimise ilmumine venis pea kümme aastat, ikka ei leitud raha...

„Vene ajal oli see eriala ohtlik ja nüüd tundub, et seda ajalugu ei taheta samuti tunnustada, see ei tee

äri. Antropoloogia, nüüdne füüsilise antropoloogia teadusharu, st inimese uurimise, kogu rahva kujunemise antropoloogia, kaotati ära, Instituut kaotati ka sootuks ära,” kõneles Leiu.

Äga peenramaad ootavad, selle kõrvalt tuleb Leiu aeg leida juhendatav töö läbi lugeda. Ta naerab, milline ettekujutus maa-elust on linnainimestel – et istud seal kamina ees ja paned mõtteid kirja, aga maainimene on õhtuks päris väsinud ja ka kirjatöö kipub jääma rohkem talverõõmuks.

Kirja pani **Anu Pallas**

Saarte jahimeeste XXVI kokkutulek toimus 1.-3. juulini Koguva külas. Korraldajaks oli seekord meie oma Muhu jahiselts. Kavas olid jahiseltside vahelised võistlused (esmakordselt võisteldi vibulaskmises) ning lastele oli avatud oma mänguala.

Katrin Praakel

Viirelailu renoveeriti majakavahi hooned investeeringutoetuse abil kaasaegseks puhkekeskuseks, kirjutas 8. juuli Saarte Hääl. Saart tutvustab videoklipp, mis internetiavarustes hoogsalt levib. Tegemist on privaatse saarega, kus ainsateks kaaslasteks 1584 lammast. Seitsme toaga puhkekompleks sobib nii firmaürituste, suvepäevade, kontsertide kui ka sünnipäevade pidamiseks. Virtsu suunal tuuakse külalised saarele kaatriga, Muhust aga on plaanis käima panna Muhu vallale kuuluv parv.

Tark õpib teiste vigadest. Palun õppige siis ometigi!

Kurb on lugeda teateid tuleõnnetustest, mille tagajärjel hukuvad inimesed. Mind kui isa puudutavad sügavalt need tulekahjusündmused, mille tagajärjel on hukunud lapsed. Avaldan sügavat kaastunnet nendele lähedastele, kelle lapsekesed ei saa enam kunagi olla osakesed meid ümbritsevast maailmas. Samas olen ääretult pettunud, sest tean, et nende õnnetuste tagajärjed oleksid olnud tunduvalt leebemad, kui nendes kodudes oleksid olnud olemas suitsuandurid!

Millal jõuab inimeste teadvusesse arusaamine, et tuleõnnetuste traagilisemate tagajärgede eest saab päästa ainult suitsuandur? Mille pärast arvavad siiani paljud, et see on vaid päästeametile näitamiseks?

Minu igapäevaseks tööks päästeametis on tulekahjude põhjuste väljaselgitamine ning tean, et tuli levib normaaltingimustes väga kiiresti. Mõne minutiga on ruumis viibimine kõrge temperatuuri ning mürgiste gaaside kiire leviku tõttu eluohtlik. Umbes NELJA minuti pärast peale tulekahju algust on käes olukord, kus süttib praktiliselt KOGU põlevmaterjal toas ja põleb lahtise leegiga. Selleks ajaks võib temperatuur lae all ulatuda 600 kraadini. Sellises staadiumis tulekahjuga saavad võidelda vaid päästjad.

Tulekahjuga samas ruumis olev nõuetekohaselt paigaldatud suitsuandur avastab tulekahju aga esimesel minutil, kõrvalruumis mõne minutiga. Sellisel juhul jääb MEIL endil veel AEGA, et tule-

kahju kontrolli alla saada või lahkuda.

Seega ei ole mõeldav jääda lootma sellele, et me ise ärkame ja saame veel midagi päästa. Aus vastus on, et EI saa. Isegi kui ärkaksime, ei oleks meil päästa enam kedagi, heal juhul vaid iseend. Meile antud aeg kustutamaks tekkinud põleng või päästmaks kõige hinnalisemat, ELU, on väga piiratud, vaid mõni minut. Kuritegu on võtta ära see aeg nii endalt kui ka oma lähedastelt, jättes suitsuanduri koju paigaldamata.

Meile on antud kõik võimalused viia oma kodus tulekahju tekkimise tõenäosus väga madalaks. Muidugi, ka siis võib juhtuda õnnetusi, kuid selle väikese järelejäänud võimaluse vastu saame ennast kaitsta esmalt suitsuanduriga.

Päästeamet on aastast aastasse käinud kodusid tuleohutusalaselt nõustamas ja teeb seda ka sellel aastal. Kui teil on vähimgi kahtlus oma kodu turvalisuse osas, kutsuge meid enda juurde. Vaatame koos üle, kas on põhjust muretsemiseks või mitte. Kui ei ole, on juba kõik väga hästi. Kui on, teeme koos korda. Ja loomulikult märgake ka TEISI enda ümber! Kui teil on mingigi põhjus kahelda naabri tuleohutuses, siis andke sellest meile teada. Uskuge: me ei käi kedagi karistamas, me tahame teid aidata.

Palun ärge olge hoolimatud oma lähedaste ja kõige kallimate suhtes. Tulekahju võib võtta kogu vara, kuid ta ei tohi võtta inimest.

Raido Mets, Lääne päästekeskuse menetlusbüroo juhataja

* **Tõnise Galeriis Paenasel** avatud **Lembit Michelsoni** fotonäitus meie pärandkultuurist.

Küttepuud:

- Müüme 3-meetrist küttepuud,
- hind alates 18 eur/ruum koos kojutoomisega
- Lõhutud küttepuud alates 28 eur/ruum koos kojutoomisega (lehtpuusegu).
- Kõik halupuud on enne lõhkumist aasta kuivanud ja niiskusesisaldus alla 20%.
- Eraldi saada ka kase-, tamme- ja saarehalud.
- Pakume kompleksiga küttepuude saagimis- ja lõhkumisteenust.
- Võimalus tasuda järeelmaksuga.

Saematerjal:

- Pakume kuiva servamata lepa- ja männilauda, hind alates 0,50 jm.
- Prussid: 5x10; 5x15; 5x20 ja 5x25 cm pikkuses 3 ja 4,3 meetrit, hind alates 1,30 jm (jooksev m).
- Müüme ka saetud poolpalki kuuride ja aiamajade ehituseks.

Muld:

Müüme huumuserikast sõelutud mulda haljastuseks 10 eur/tonn. Sõelutud muld täiteks (sisaldab kuni 1,2 cm läbimõõduga kivi) 5 eur/tonn.

Saadaval erineva fraktsiooniga killustik, liiv ja kruus.

Teostame:

Settekaevude tühjendust, teede ja väljakute ehitust, kiviaedade ladumist.

Tehnika:

Roomikekskavaator, kopplaadur, kallur, metsa- ja põllumajandustehnika ning palju erinevaid seadmeid.

Uudisena on meie masinapargis nüüd ka Mini-Rulloonpress, millega on võimalik teha nii heina kui silo. Rulli mõõdud 57 x 60 cm, kaal kuni 30 kg, silo kuni 50 kg.

Info ja tellimine: 50 97 679 või 53 00 25 20. Vaata ka www.muhuhaldus.ee

Collester OÜ

Tehnoülevaatus

Teostame ka TRAKTORITE ülevaatust!

Tulekustuti taatlemine ja müük

Autoremont

Kere, veermiku ja mootori remont

Varuosade tellimine
Sildade reguleerimine
Rehvitööd
Piduristend
Heitgaaside mõõtmine
Kerevenituspink
Diagnostika
Klaaside vahetus

52 737 75 –
alan@collester.ee

Ehitusteenused

Ekskavaator-laaduri teenus
Uus JCB 4CX + erinevad kaavekopad

Transport (kraana + kallur)
Minitraktori teenus
Avant 520 + erinevad agregaadid

Mulla, killustiku ja liiva müük

50 675 02 -
paavo@collester.ee

Kohapeal valik Energizer, Centra (Exide) ja AD (Bosch) akusid, AD akudel hetkel 3a garantii.

Asume Soonda külas vanas laudakompleksis.

Koosta avamiselt: Vasakult **Meelis Meedla, Toomas Rohtlaan, Kalvar Kase**. Koost teeb heanaaberlikku koostööd teiste Liiva keskuse ettevõtjatega, pakkudes lihtsaid maitseid ja lühikest menüüd, kirjutas 27. juuli Meie Maa. Pildistanud **Kalmer Saar**

Mihklikuu juubilarid ja sünnipäevalapsed

Paula Tarvis	100 (2.9)	
Endel Jõesalu	93 (22.9)	
Hilda Kiviaru	93 (29.9)	
Petronia Kõrv	90 (28.9)	
Laine Pallas	89 (6.9)	
Salme Maripuu	86 (16.9)	
Ester Sepp	84 (26.9)	
Heljo Nikkel	84 (30.9)	
Helju Vaga	83 (10.9)	
Elve Palu	83 (30.9)	
Aino Sooäär	83 (30.9)	
Helvi Maripuu	82 (8.9)	Elmo Tint 70 (5.9)
Helju Auväär	82 (19.9)	Aime Marksa 70 (18.9)
Johannes Sugul	81 (18.9)	Hannu Johannes Kinnunen 65 (8.9)
Veljo Menind	81 (20.9)	Enda Liik 65 (9.9)
Maie Schmuul	81 (25.9)	Kalju Kepp 65 (29.9)
Heimar Keinast	80 (18.9)	Küllil Pallas 60 (22.9)
Heinart Laaneväli	75 (26.9)	Margus Suurkivi 60 (22.9)

Palju õnne!

Märkus: kes ei soovi oma sünnipäeva avaldada, palume sellest märku anda vähemalt kaks kuud enne, kuna Muhulane avaldab igas numbris mitte algava, vaid järgmise kuu sünnipäevalapsed.

Soovid osta - müüa kinnisvara või vajad hüva nõu?

Võta ühendust: **Lauri Kolk**

Tel: +372 5191 2950,

lauri@adrem.ee

www.adrem.ee

Kõige ülevaatlikum info Muhumaa kinnisvarast! Adrem Kinnisvara tegutseb Saare maakonna kinnisvaraga juba aastast 2002!

31. augustini on vallamaja avatud

E - K 8.30-17

N 8.30-18

R 8.30-16

lõuna 12.30-13.

Muhu Turismiinfopunkt
on Liival avatud **21. augustini**
2016 iga päev **10.00-18.00**.

* Otsin **merega seotud asju ja ka mööblit** väikesesse külalistemajja laiule Saaremaa külje all. Kellel oleks ära anda või müüa midagi, mis saaks uue hingamise meie juures, siis helistage mulle 5454 2020.

* Pakume **puulõhkumiste** teenust halumasina, samas **müüa küttepuid**. Tel. 5340 8138 Rein

* **Ostan** vanema mootorratta. Komplektus ei ole oluline. Võib pakkuda ka varuosasid. Tel. 513 9893.

Muhu Farmid OÜ otsib seoses töomahu suurenemisega oma kollektiivi traktorist-sõotjat, karjakut ja lüpsjat. Täpsem info 5345 5445, personal@tuulegrupp.ee

Head metsaomanikud! Kõigil metsaomanikel on võimalus saada atesteeritud metsakonsulendilt kuni 15 tundi nõustamist aastas riigi kulul. Küsi lisainfot ja nõustamist MTÜ Saaremaa Metsaühingust!

Tel. 5045 978 (üld) või 5305 9455; 5341 2480 (juhatuse liikmed)

Kirikuteated

EELK Muhi kogudus

Jumalateenistused toimuvad **pühapäeviti kell 10** Muhi **Katariina kirikus**, kui ei ole teatatud teisiti.

Koguduse hooldajaõpetaja Hannes Nelis, tel 529 1881 hannes.nelis@eelk.ee

EAÕK

Rinsi Neitsi Maria Kaasani **Pühakuju kogudus**

20. augustil kl 10 Jumalik liturgia. **Hellamaa Peetruse ja Pauluse kogudus**

21. augustil kl 10 Jumalik liturgia. Teenib preester Toivo Treima, tel 5635 0051; toivo@eoc.ee

IN MEMORIAM

Meie hulgast lahkusid

29. juulil 78-aastane **Vello Saksakulm**.

31. juulil 79-aastane **Peep Õun**.

Tunneme kaasa omastele!

Septembri Muhulase materjalid on teretulnud **31. augusti** lõunani.

Toimetab Anu Pallas,
tel: 52 28 929, e-post: muhulane@muhu.ee
Muhulane ilmub kord kuus.
Internetis www.muhu.ee
Trükinud Saaremaa Trükikoda 500 eks.
Hind **30** eurosent